

Da verden raste sammen

På min niårsdag ble far tatt av nazistene som gissel for min bror. Med ham forsvant den trygge voksenverdenen. Mor levde i angst, men jeg fikk omsorg hos tante Johanne og moren til min venninne.

TEKST

Gunvor B. Svenberg

PUBLISERT 7. januar 2009

Første minne fra krigen: Jeg var fire år og hadde fått dukkevogn og dukke til jul. Hun het Brita. Tante Johanne hadde laget utstyr til vognen akkurat som i barnevogner - med blå og hvit madrass, laken, hodepute med putevar med blondetrek og dyne med dynetrek. Oppå dynen lå en tynn rød silkedyne. Jeg var nede hos Lillevi sammen med andre barn og lekte med dukker. Vi hadde det stillferdig fint sammen. Lillevi var eldre en meg, så jeg husker den gode følelsen av å få lov til å være sammen med de store.

Helt alene

En forferdelig lyd fylte hele verden. Fru deLemos kom styrtende ut, og jeg så at hun var veldig redd. Hun tok alle de andre barna med inn i huset og sa til meg: - Gå hjem til mor, ellers blir hun redd for deg. Så lukket hun døren, og alle var borte. Ingen mennesker noe sted. Det var to trappetrinn opp fra haven til veggen, og jeg strevde svært med å få med meg dukkevognen - kunne ikke gå fra Brita. I trappen - i panikken - stopper minnet.

Mor fortalte at hun løp ut for å lete etter meg og fant meg bevisstløs på bakken utenfor vårt eget gjerde. Flyalarmer har helt opp til i dag vært ubehagelige for meg. Jeg likte å vite når det skulle være øvelse. Nå registrerer jeg bare ubehagelig lyd i øret, men i mange år var det en intenst ubehagelig opplevelse som satt i kroppen, og jeg svettet og skalv. Jeg må jo ha hørt den lyden mange ganger under krigen, men kan ikke huske at det ga så sterke opplevelser da.

Vi gikk aldri i dekning når alarmen gikk. Vi levde kanskje på en illusjon av at Berg-Nordberg-området i Vestre Aker var så langt unna krigsområdet at vi ikke var i fare. Jeg hørte senere om masse mennesker som evakuerte ut av byen, og mors familie, som bodde i Fredrik Stangs gate, evakuerte opp til oss. Vi sto på verandaen og så på de store, sorte flyene som fløy lavt over hodene våre. De sopte nesten tretoppene. Men jeg husker ikke at vi var redde da. Den veldige redselen første gang var kanskje like mye redsel for å være helt alene i verden, helt omgitt av den lyden. Det var ikke ett menneske å se, og dukkevognen satt fast og hindret meg i å løpe hjem.

En ny hverdag

Langsamt forandret verden seg. De lekene som var der fra før, måtte tas veldig godt vare på. Ingenting nytt var å få. Vi var ofte til dukkeklinikken i Pilestredet for reparasjon. Klær ble arvet - de passet jo ikke alltid så godt verken i størrelse eller farge. Verre var det at vi måtte kjøpe sko i en slags bruktbutikk eller byttesentral. Noen hadde fiskeskinn, tror ikke jeg hadde det. Men tresko brukte vi. Utesko var gummistøvler og beksømsko - store, klumpete greier. Vi skulle jo vokse i dem. Vi kjøpte ikke klær i butikker.

Far hadde en fabrikk som laget isolasjonsmattor til hus. Han hadde oppfunnet en symaskin som gjorde at mattene ble gode i bruk og lette å sette opp. Forretningen gikk strålende, men etter hvert registrerte han at det nesten bare var nazister og deres venner som fortsatte å bygge hus. Han hadde lite lyst til å selge til dem og bestemte seg for å nedlegge hele fabrikk. Garasjen ble omgjort til fjøs og låve. Vi fikk to kuer, Marta og Dagros, en gris, masse høner og kaniner og en katt som het Siri. I tillegg hadde vi en geit i pensjon. Hun het Tufsa. Kuene fikk to kalver. Far hadde kjøpt et småbruk på Grorud, og der hadde vi beiterett for 2½ ku. Om sommeren gikk kuene der oppe, og vi kjørte opp og melket dem hver dag. De som hadde solgt oss småbruket, nektet å flytte ut. De hadde meldt seg inn i nazipartiet, og da kunne ikke vi gjøre noe, så de bodde der hele krigen uten å betale leie.

De fleste mødrene var hjemmевærende. Fedrene var på jobb og kom vanligvis hjem etter klokken fem. De var på en måte ganske usynlige. Mødrene var der, men jeg kan ikke huske at de gjorde noen særlig hyggelige ting sammen med barna sine. Ingen ventet noe slikt av dem. Vi var med på aktiviteter som de trivdes med å gjøre, men det var aldri noe som ble gjort for vår skyld - bortsett fra fødselsdager. Det var stor fest.

TRYGG I FARE: Gunvor Svenberg sammen med tante Johanne, her på en tur til Telemark sommeren 1945. Den omsorgsfulle tanten ble svært viktig for Gunvor etter at faren ble fengslet og moren forsvant inn i sin egen sorg. Foto: Privat

Kvinneliv

Som yrkesaktiv hele mitt voksne liv har jeg av og til lurt på «hva gjorde de egentlig»? Alt husarbeid tok lengre tid selv om de hadde mange hjelpere. Jeg så aldri at mor gjorde noe hjemme, bortsett fra å lage mat. Men det var alltid rent, ryddig og velstelt. Mor tok meg aldri med i sitt arbeid - lærte meg ikke noe husarbeid eller håndarbeid. Hun var livredd for at det skulle skje far noe, fordi hun ikke hadde utdanning og noe yrke og følte at hun ikke kunne forsørge barna sine alene. Selv om det ikke var vanlig i vårt miljø, puffet hun på for at vi skulle gå på skole og få en skikkelig utdanning. Når venner og deres foreldre senere gikk i spinn over at jeg skulle ta artium og studere, var hun alltid der og støttet. Jeg tror at noen mødre startet kvinnefrigjøringen på sin stillferdige og «usynlige» måte. De kuttet vår forbindelse til husmoryrket og gjorde det til et utenkelig valg.

Mødrene var på en måte like. De var runde på midten om de var tykke eller tynne. Hadde en slags konefasong. Mulig det var klærne. Det var i alle fall ikke noe ideal å være tynn. De var jo opptatt av utseende og vakre klær, men kanskje utvalget var mindre. Ikke noe var tettsittende eller i nærheten av sexy. Når vi i dag ser reportasjer i TV fra Hellas, Tyrkia eller Syd-Italia, er det som oftest mannen i huset som intervjues. I korte glimt får vi se kona som står på kjøkkenet. De ser ut som mødre fra min barndom. De hadde alltid god tid - husker ikke at noen løp eller fortet seg. Veggen til og fra butikken var daglig samtalearena. Jeg hatet det og endte med å gå hjem alene. Hvert møte tok sikkert en time. De eneste mødre som løp var de to yrkeskvinnene i gaten, men de løp alltid og var tynne. De hørte på en måte ikke med i vegens sosiale liv. Fedrene hørte heller ikke hjemme. De kom tuslende i femtiden og gikk inn i sin port og det var det. Mødrene var de sentrale, og de bestemte.

Irak-krigen vekker minner

Da avisene begynte å skrive om Saddam Hussein og hans terrorvelde i Irak, plaget det meg ille. Jeg følte at jeg kjente den angsten og den utryggheten som befolkningen levde i. Åsne Seierstad skrev om en ung lærerinne som hadde kommet med noen kritiske bemerkninger om klærne til fru Hussein. Hun forsvant og det mishandlede liket av henne ble slengt utenfor familiens dør. Det hadde utviklet seg en angiverkultur med krav om at alle anga alle, ellers ble de straffet selv. Alt brente seg inn i min hjerne: Offiseren som hadde unnlatt å melde en mann han hadde vært i selskap hos og hvor det var blitt fortalt en Saddam-vits. Den som ikke anga andre, ble tatt selv. Først ble offiserens kone og barn torturert i hjel foran øynene hans, og deretter tok de offiseren selv.

Den eldste broren min var med i illegalt arbeid og var borte, jeg vet ikke hvor lenge. Lederen for den illegale gruppen var lege, og han sendte beskjed gjennom en kollega på Ullevål sykehus om at alt var bra. Mor møtte far i entreen da han kom hjem og hun skulle fortelle den gode nyheten. Hun fikk ikke sagt mer enn «Ullevål sykehus» før far datt i gulvet med et brak. Da han kom til bevissthet, tok det litt tid før han fattet at det var et gledelig budskap. Han hadde nemlig på hjemvegen møtt en gammel venn som hadde vært på Ullevål sykehus for å identifisere sønnen sin. Sønnen hadde vært så maltraktert at det eneste han kjente ham på var klokken.

KOMPLEKST: Gunvor Svenberg og moren. Moren kunne aldri tilgi seg selv at hun hadde sviktet under krigen, men senere i livet fikk mor og datter etter hvert et forhold som Svenbergs venninner misunte henne. Foto: Privat

Utryggheten satt i kroppen

Jeg kjente igjen utryggheten som alltid lå der som et stort forkle som dekket brystet, magen og lårene. Jeg vet ikke hvorfor en utrygghet og angst skulle kjennes slik ut, men det gjorde den. Alt kunne skje. Mennesker vi kjente, ble arrestert, noen ble skutt, andre ble mishandlet. Noen forsvant, og ingen visste om de hadde kommet seg unna eller var blitt tatt. Rykter svirret, men det var også mange som formidlet viktig informasjon. Man måtte følge med for å vite hva som var hva, og det var vel ikke alltid så lett.

En gang var det husundersøkelse hos oss, og mor eller far la merke til at nazistene var spesielt opptatt av noe i et skap i gangen. Etter en stund gikk de med uforrettet sak. En eller annen sa noe om at det var da rart de var så opptatt av det skapet, og gikk for å se på det. Da viste det seg at nazistene hadde puttet illegale aviser inn i skapet. De ble selvfølgelig brent. Etter en stund kom nazistene tilbake og gikk direkte bort til skapet i gangen. De lette og lette, men fant ikke noe og måtte gå en gang til.

Utryggheten sitter ikke i hodet, så det er vanskelig å huske den. Før Irak-krigen ville jeg ikke visst om den, men avisskriverier om Saddam Hussein og hans sønners herjinger vekket minnene til live i kroppen. Jeg var intenst lettet da han ble tatt og senere henrettet. Jeg følte fordømmelsen av den henrettelsen som et enormt hykleri. Ingen hadde noen gang beklaget eller fordømt at Quisling og Rinnan ble henrettet. Vi i Norge hadde altså rett til å gjøre det, men ikke det folket som hadde lidd under Husseins tyranni i 30 år. Jeg følte meg på kollisjonskurs med hele det norske folket. Jeg har alltid vært imot dødsstraff og følte det vanskelig da jeg hørte at Quisling var henrettet, selv om jeg var bare ca. 10 år. Senere ble det kjent at det også var Rinnan og en hel del flere. Det passet dårlig med mitt bilde av Norge. Vi var grenseløst patriotiske etter krigen, opptatt av at de som hadde ofret seg for landet, ikke skulle ha gjort det forgjeves.

Arrestasjoner

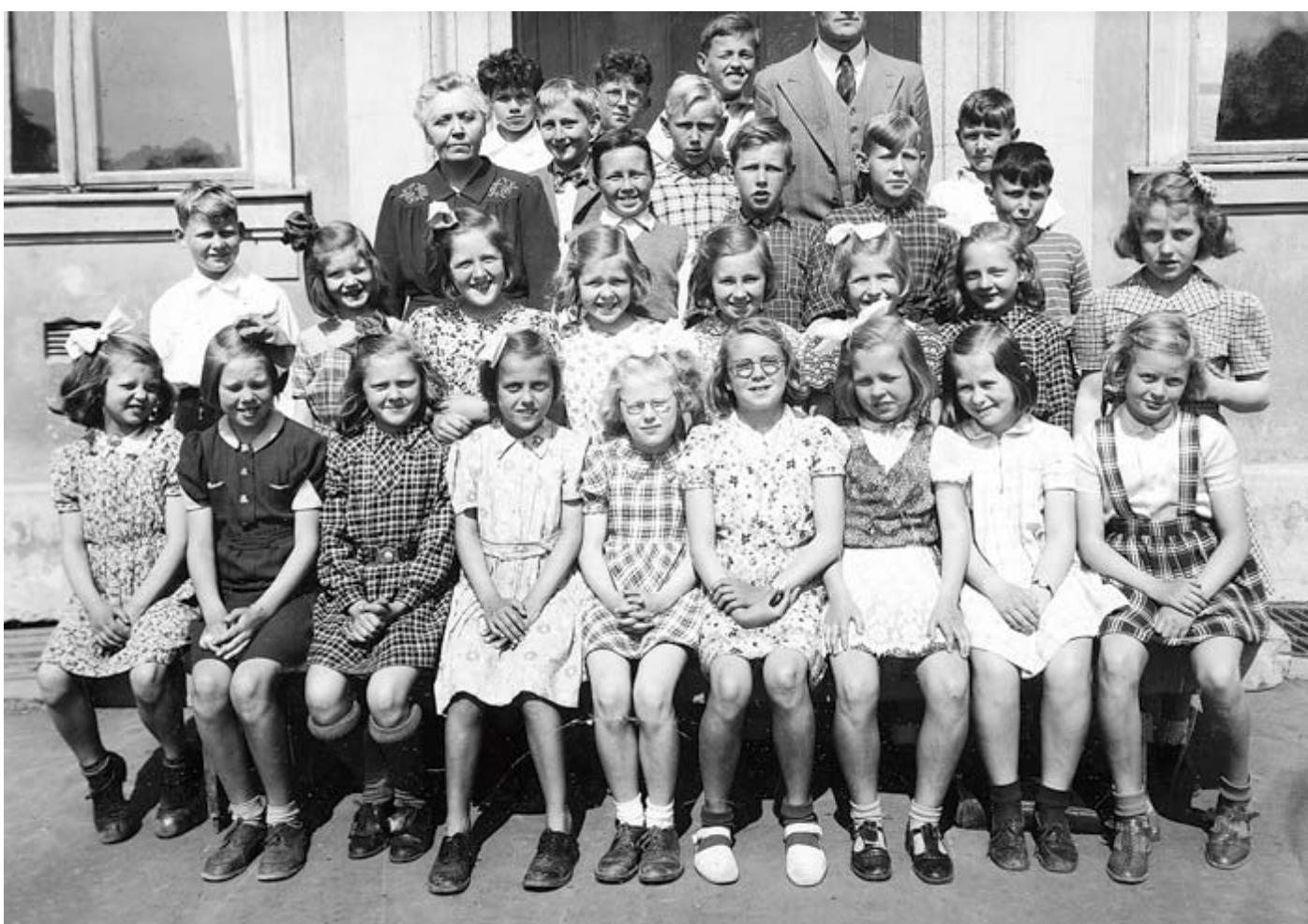
Rett før jul i 1944 ble den eldste broren min arrestert sammen med mange andre unge gutter.

Han kom seg unna, men vi visste ikke hvor han var eller om han var i sikkerhet. En morgen kom morgenavisen med en lang liste med navn på unge gutter som var blitt skutt som represalie for en tysker som var blitt drept. Flere av dem var fra strøket rundt oss. To av dem var fra nabolaget.

Foreldrene til den ene bodde i nærheten, og vi kjente dem godt. Bjørn het gutten, og var deres eneste sønn. Han lå i dekning i skogen, men var ventet hjem en kveld. Det ringte på døren, og en ung 16-årig gutt sa: - Hvor er Bjørn, jeg må ha tak i ham. De er etter meg.

Foreldrene trodde det var en ung jøssing på flukt og sa hvor han kunne møte Bjørn. Det gjorde han også, men hadde med seg en gruppe nazister. Foreldrene sa at de følte det var deres skyld at Bjørn var blitt tatt. At de hadde ledet nazistene til ham. Moren fortalte at mannen en dag var gått for å hente morgenavisen. Hun hørte at han kom krabbene opp trappen, trodde at han hadde fått et illebefinnende og var alvorlig syk. Men han var i sjokk. På førstesiden sto det at hans sønn var skutt sammen med en hel del andre unge gutter.

Vi fulgte foreldrenes intense sorg. Det ble sagt at den ble hovedinnholdet i livet deres. Det er vel like sannsynlig at omgivelsene ikke visste nok om den intense smerten og langvarige sorgen som følger tap av barn. Det ble sagt at de hadde laget alter for ham i stuen. Der sto bildet av ham, blomster og et tent lys. I dag vet jeg at mange foreldre som mister barn, gjør dette, uten at det har noe med å dyrke sorgen. Deres intense sorg symboliserte på en måte alles sorg over sine døde, og jeg fikk løpende alle detaljer.

KLASSEMILJØ: Frøken Skogen (til venstre i tredje rad), var veldig oppmerksom på om noen ble plaget. Hun snakket i klassen om at det ikke var barnas skyld dersom foreldre var nazister.

Artikkelforfatteren Gunvor Svenberg til venstre i første rad. Foto: Privat

Da far ble tatt

Livet vårt var nok preget av utrygghet og knapphet på goder hele krigen, men virkeligheten kom ikke helt til oss før i det siste halvåret. For noen år siden viste NRK Fjernsynet en serie som het *Mens far var på Grini*. Til min store forbløffelse reagerte jeg

helt voldsomt på den. Jeg følte meg helt syk og fant alltid på noe å gjøre på kjøkkenet når den gikk. Jeg holdt meg bare unna, men det merkeligste kom da serien gikk i reprise og jeg av en eller annen grunn aldri visste når den gikk. Jeg fikk helt angst for å sette på TV og snuble over den.

På min niårsdag, med huset fullt av unger, ble min far tatt som gissel for min bror. Egentlig ville de ta to unge gutter, min yngste bror og en venn av ham som tilfeldigvis var innom, men far spurte om de ville ta ham isteden. Jeg husker veldig lite, har forsøkt mye for å få tak i opplevelsen, men den er borte. Det jeg husker, er en intens, øredøvende stillhet, og at utenfor den stillheten var det noe veldig truende. Det er mulig at det er helt reelt at jeg ikke kan huske noe, fordi jeg besvimte. Det jeg husker, er en enormt stor hvit dør og at jeg lå på en divan og ble trøstet av Bjørg, en av de store pikene i veggen. Jeg husker også at mor og min søster Hjørdis trøstet gjestene i selskapet og skulle følge dem hjem for at de ikke skulle være redde. Jeg tenkte: - Men jeg da, er det ingen som skal trøste meg? På ett eller annet vis fikk jeg det for meg at jeg måtte ha gjort eller sagt noe galt.

Jeg har vært merkelig redd for å spørre gjestene som var der, om hva de husker, men etter hvert gjorde jeg noen forsøk. Da fikk jeg fortalt at far hadde stått i gangen med et gevær i magen. Mor hadde sittet på kjøkkenet og smurt smørbrød til oss og ble forhørt av en tysker som rettet en pistol mot hodet hennes. Hun hadde en liten gutt på fanget. Tyskeren hadde bannet og skreket fælt mens han forhørte henne. Plutselig sa gutten: - Fy, det er stygt å banne! Tyskeren hadde endret seg helt og sagt stille: - Det er sant det, gutten min. Jeg har en liten sønn i Tyskland. Han vendte seg til de andre: - Kom, vi går, her er det ikke noe å hente. Men de unge norske nazistguttene ville ikke gi seg så fort. De ville i alle fall arrestere de to unge guttene på 19 år. Faren til han som var på besøk, satt i konsentrasjonsleir i Tyskland, og broren hans var «på skauen», ingen visste hvor han var. Far tenkte på fru Larson og på at de to unge guttene var unge og sårbare, så han spurte om de kunne ta ham i stedet, og slik ble det.

Mistet mor

Verden raste sammen for oss. Det gikk lang tid, og ingen visste hvor far var. Slikt ble det ikke gitt beskjed om. Mor gikk fra sted til sted og spurte, og fikk til slutt sporet ham opp. Jeg tror han først kom til Victoria terrasse, så til Grini og til slutt til Berg leir ved Tønsberg. Han satt inne til krigens slutt. Hva skulle vi leve av? Vi hadde fjøs i garasjen og småbruk på Grorud. Der var mesteparten av fôret, men ingen i familien hadde sertifikat. Vi kunne ikke få hentet det. Vi hadde beiterett, så kuene kunne gått ute om våren og sommeren, men ingen kunne kjøre oss dit for å melke. Mor var plutselig alene om arbeidet med fjøsstellet. Jeg vet ikke hvor mye de to søsknene mine hjalp til. Jeg gjorde i alle fall ikke noe, bortsett fra å passe geita.

Mor levde i angst for de to som var borte, og hadde altfor mye å gjøre. Jeg kjenner ingen som har opplevd så mange tap i livet som hun: Tre søsken døde da hun var 10-11 år, moren døde da hun var 14, faren giftet seg igjen nokså raskt for å få mor til sine tre minste, og stemoren ville ikke vite av de to store jentene, som vel da var 14 og 16 år. De

ble regelrett kastet ut og fikk ta seg jobb i Ålesund. Rett etter at hun giftet seg, døde en søster på 15 år av hjernehinnebetennelse, og noen år etter en annen lillesøster på 23 år. Hun hadde kjempet en intens kamp for å redde søsteren, tok henne hjem til seg i hovedstaden og oppsøkte alle de leger hun kunne tenke seg. Til ingen nytte. Hun døde også. Så døde hennes far og svigerforeldre. Mor selv ble syk, og da hun var på samme alder som moren var da hun døde, ble hun gravid med meg. Hun var svært syk under hele svangerskapet og fikk barsel feber etter fødselen. Ingen trodde hun skulle overleve, og det tok mange år før hun ble helt frisk igjen. Nå ble det rett og slett for mye for henne. Jeg vet ikke helt hva som skjedde, om hun hadde et nervesammenbrudd eller om hele verden falt sammen for henne, men jeg hadde plutselig ingen mor mer.

Mor var ikke til å kjenne igjen. Jeg ble redd henne. Ofte når jeg kom fra skolen, var døren låst. Da visste jeg at hun var inne, men hun låste ikke opp. Det var en vel kjent hemmelighet at nøkkelen vår hang i kjellertrappen når det ikke var noen hjemme, men det var ingen nøkkel der. Familien gikk i oppløsning. Det var ikke noe hjelp å få av de to store søsknene mine heller. Etter hvert gikk jeg ikke hjem fra skolen mer, men ble med Peggy hjem. Velsignede fru Rodin - Peggys mor. Hun ble min redning. Blid, snill og romslig tok hun imot meg uten å spørre om noe. Tante Johanne var også en god støtte. Jeg var mye hos henne og var med på sommerferie.

Voksenverdenen forsvant

Det som var mest skremmende med krigen, var at tryggheten ved voksenverdenen ble borte. Jeg var svært knyttet til far og min eldste bror. Far hadde en spesiell oppfatning av barn. Han var hellig overbevist om at når de gjorde noe galt, var det fordi de ikke visste bedre. Informasjon og ikke straff var det som skulle til. For eksempel hadde jeg en gang da jeg var 3-4 år klatret opp i toppen av en bjerk som var langt høyere enn et toetasjers hus. En dame som lå og solte seg på verandaen i 2. etasje, hørte plutselig en liten stemme langt over seg som sa «hei, hei». Hun sprang ned og mor og hele vegens mammaer samlet seg i bestyrtelse. Da far kom hjem, fikk han vel beskjed om å stramme opp den umulige ungen. Han satt i stolen sin og jeg sto foran. Han sa - Klatret du virkelig helt opp i toppen av det store treet? Jeg kunne jo ikke benekte det. Ha - flink pike det. Men du, ikke gjør det igjen, for mor blir så redd.

Til andre gale ting jeg gjorde kunne han si - Næmen, tullungen min da, hvordan kunne du finne på noe så dumt? Og da syntes jeg også at det var dumt. Slik ble vi på en måte samarbeidspartnere. Far sjekket aldri ut at jeg gjorde som han sa, man han vekket ikke motstand og trass, så det var heller ikke nødvendig. Det ga meg følelsen av å være en stor, fornuftig og kompetent person. Den tryggheten forsvant. Far og broren min var borte, og mor fungerte ikke.

Jeg ble visst et vanskelig barn - kranget med de andre i klassen og var helt utafor, sluttet å gjøre lekser. På det halvåret ble jeg en annen person. Mor kunne aldri tilgi seg selv at hun hadde sviktet som mor. Jeg kunne gjerne forstå henne og tilgi, men det nytter ikke å tilgi en person som ikke vil tilgi seg selv. Noen ganger ble hun sint på meg og syntes det var min feil, så fikk hun dårlig samvittighet for det, og da ble det jo enda

verre. Den måten vi fikk det i gjenge på igjen, var at jeg ble hennes hjelper, lyttet i timevis til hennes vansker, som hvordan det var å miste moren sin. Vi fikk etter hvert et forhold som venninnene mine misunte oss.

Jeg ble en god lytter. Umerkelig forandret verden seg. Til min store forundring begynte mange voksne å fortelle om sine problemer til meg. Jeg følte meg jo ganske stolt og bæret, men svært forundret. Vennene begynte mer og mer og snakke om sine vansker og syntes det hjalp dem. Jeg var ikke noen spesielt snill person og sa aldri noe for å være snill, men var ærlig med det jeg mente. Men når mennesker allikevel søkte hjelp hos meg, ville jeg gjerne sette det i system og skaffe meg en utdanning som gjorde meg i stand til å gi adekvat hjelp. Jeg begynte å studere psykologi. Det som alltid har interessert meg, har vært normalreaksjoner på spesielle kriser.

Far kommer hjem

Da freden kom, satt Peggy og jeg i kjøkkenvinduet hjemme hos henne. Med forundring så vi flaggene som ble heist rundt omkring. Jeg løp hjemover og møtte mor, som var på leting etter meg. Gleden var enorm - jeg tror ikke den er mulig å beskrive. Alle klemte hverandre og lo og gråt - man løp rundt som i ekstase. Det varte i mange uker. Jeg tror bare man kan forstå gleden i lys av følelsen av frigjøring fra den knugende angsten og utryggheten. Vi laget et enormt bål på Damplassen av blendingsgardinene og danset rundt mens flammene fortærte dem.

Så begynte fangene å komme hjem fra fangeleirene. Jeg sto i telefonkiosken på hjørnet og lette etter tåringer da mor kom løpende og sa at far var kommet hjem. Jeg husker at jeg løp hjem og ikke noe mer om det, men mor fortalte at jeg hadde sjanglet hele vegen hjem og laget noen merkelige lyder så hun hadde gått bak meg og grått. Det jeg husker, var at jeg åpnet døren - og der sto en fremmed mann. Jeg opplevde at han hadde forandret seg mye. Den kjappe, glade faren min var blitt en stille og bøyd mann. Jeg husker at jeg ble flåsete for å dekke over forvirringen og skuffelsen, og oppførte meg som om han var kommet hjem fra ferie og skulle ha med gaver.

Senere fortalte han mor at det verste for ham i fangeleiren var at de den første tiden hadde sittet i små bur, og at han hørte at mennesker ble torturert rundt ham. Særlig hadde det vært forferdelig å høre kvinner skrike av smerte. Far hadde bekymret seg veldig over hvordan det gikk med oss. Han ble nok et mer alvorlig menneske og møtte mer motgang etter krigen. De som hadde tjent seg rike på tyskere og nazister under krigen, ble ledende på området, og de som ville inn på markedet igjen etter krigen, fikk problemer.

Med broren min gikk det bra. Han rømte fra Bredtvedt hvor han satt fengslet, kom seg over til Sverige og deretter til England. Hadde han ikke rømt den dagen, ville han ha blitt skutt dagen etter.

Skulle ikke dømme

Det var mye menneskelig varme og omsorg fra lærerne under og etter krigen. Vår frøken Skogen var oppriktig glad i elevene sine og veldig oppmerksom på om noen ble plaget. Hun snakket om det i klassen, for eksempel at det ikke var barnas skyld at foreldre var nazister, og at vi andre ikke måtte være slemme mot dem. Selv om det var helt klart hvilken side lærerne sto på, hjalp de barn av nazister etter krigen. Noen barn bodde hos lærerne mens foreldrene var i fengsel. I den sammenhengen hadde jeg litt frihet, for alle var klar over hvor min familie sto og at vi hadde lidd mye på grunn av krigen. Det ga meg friheten til å være sammen med hvem jeg ville, uansett hvilken holdning foreldrene hadde hatt under krigen. Andre barn turte ikke det. Mine foreldre var også opptatt av at vi ikke skulle dømmes, og sa til oss at barn aldri hadde ansvar for det foreldrene hadde gjort.

AV GUNVOR B. SVENBERG

Født 3.1.1936 i Oslo. Oppvokst samme sted.

Utdannet cand. psychol, ved Univer-sitetet i Oslo i 1968.

Spesialist i klinisk psykologi. Har for det meste arbeidet med å organisere sorg- og selvhjelpsgrupper i Asker og Bærum, samt lagt til rette for oppstart av sorggrupper ellers i landet.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 46, nummer 1, 2009, side 21-25

TEKST

Gunvor B. Svenberg